

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Кафедра суспільних наук

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти
в галузі знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальності 261 «Пожежна безпека»

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри суспільних наук Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля, Протокол №2 від 3 серпня 2024 р.

Федоренко Я.А.

Методологія та організація наукових досліджень: [методичні вказівки до виконання контрольної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальності 261 «Пожежна безпека»] / Я.А. Федоренко. – Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2024. – 12 с.

У методичних вказівках викладені навчально-методичні матеріали, необхідні для самостійного виконання контрольної роботи з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» здобувачами заочної форми навчання, другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 261 «Пожежна безпека».

ВСТУП.....	4
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	4
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ВИБОРУ ВАРІАНТУ.....	5
ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ..	7
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	8
ДОДАТКИ.....	11

ВСТУП

Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» адресовано здобувачам вищої освіти заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 261 «Пожежна безпека».

Представлені вказівки складаються з трьох розділів, списку рекомендованої літератури та додатків. У посібнику викладено матеріали, необхідні для самостійного виконання контрольної роботи з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень», подано інформацію щодо організаційно-методичного забезпечення самостійної роботи здобувача вищої освіти, вимог до оформлення контрольної роботи та вибору варіанту, теоретичних питань для виконання контрольної роботи.

Завдання, що становлять зміст контрольної роботи здобувача вищої освіти, охоплюють усю теоретичну структуру курсу дисципліни, і сформульовані так, що повною мірою дають змогу перевірити, як здобувачі вищої освіти засвоїли знання щодо методології та основ наукових досліджень.

Кожен варіант контрольної роботи містить два питання. Усі варіанти рівнозначні за своєю складністю і потребують застосування широкого діапазону знань, спрямовані не на просте відтворення окремих аспектів тієї чи іншої проблеми, а вимагають активізації творчої мисленнєвої діяльності здобувачів вищої освіти.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Головною метою самостійної роботи здобувача вищої освіти є формування його пізнавальної активності, засвоєння ним основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості.

Основними завданнями самостійної роботи здобувача вищої освіти є засвоєння в повному обсязі основної освітньої програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на рівні встановлених стандартів.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти визначається навчальною програмою вивчення дисципліни, завданнями та рекомендаціями викладача.

Обсяги самостійної роботи окремого здобувача вищої освіти можуть значно виходити за межі навчальної програми, якщо це зацікавило його і у нього виникло бажання (потреба) у поглибленні та розширенні знань з даної навчальної дисципліни.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти охоплює: підготовку до аудиторних занять; виконання завдань з навчальної дисципліни протягом семестру; самостійну роботу; підготовку до всіх видів контрольних випробувань тощо.

Самостійному вивченню здобувача вищої освітими курсу чи окремих його тем передують оглядові лекції, на яких розглядаються завдання та послідовність вивчення курсу, найбільш важливі та проблематичні аспекти дисципліни, особливості їхнього вирішення у сучасних умовах глобалізації освітньої діяльності.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ВИБОРУ ВАРІАНТУ

Контрольна робота є самостійним видом роботи здобувача вищої освіти, передбаченим навчальним планом вивчення курсу «Методологія та організація наукових досліджень».

Контрольну роботу оформляють на аркушах формату А4 (210 × 297мм), виконують рукописним, машинописним (за допомогою комп'ютерної техніки) способом на одному боці аркуша білого паперу.

При машинописному виконанні контрольну роботу друкують через півтора інтервали, з розрахунку не більш 30 рядків на сторінці за умов рівномірного її заповнення та висотою літер і цифр не менш, ніж 1,8 мм. (кегель 14).

Текст слід друкувати, витримуючи параметри сторінок: верхній, нижній береги – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 15 мм. Під час виконання роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності й чіткості тексту.

Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого зображення машинописним способом або від руки. Виправлене повинно бути такого ж кольору, як і основний текст.

Перед виконанням контрольної роботи необхідно ознайомитись з методичними вказівками, питаннями, передивитися записи, зроблені на лекціях.

На обкладинці необхідно вказати назву навчального закладу, факультету, предмету, що вивчається, шифр залікової книжки, прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти (Додаток А).

Під час виконання роботи необхідно спочатку записати питання, а потім дати на нього відповідь. Відповіді повинні бути конкретними, написані державною мовою, акуратно оформлені.

У тексті контрольної роботи обов'язкове посилання на літературні джерела, перелік яких наводиться у списку використаної літератури. У список літератури вносяться праці, з яких запозичуються цитати, думки, статистичні дані, на які робиться посилання.

Бібліографічні посилання – це сукупність відомостей про літературне джерело, що використовується в тексті контрольної роботи. Джерела в списку літератури потрібно розташовувати згідно порядку посилань в тексті роботи чи алфавітному порядку. Посилання в тексті на джерела слід зазначати у квадратних дужках, порядковий номер джерела визначається згідно із списком літератури.

У кінці роботи необхідно вказати перелік використаної літератури. Зразок правил оформлення бібліографічного опису літератури наведений у додатку Б.

Виконана робота направляється у гугл клас на перевірку в строк, який вказаний у графіку виконання контрольних робіт.

Оцінюється робота з урахуванням глибини викладення матеріалу, самостійності виконання та вміння використовувати теоретичні знання на практиці.

Рівень знань здобувачів вищої освіти з дисципліни за підсумками виконання контрольних робіт оцінюється з огляду на наступні критерії:

1. Повнота та правильність виконання завдання – основний критерій.
2. Здатність здобувача вищої освіти диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання.

Контрольна робота з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» складається з двох теоретичних питань.

Обов'язковими вимогами до теоретичних завдань є: повна відповідь на питання; посилання на літературні джерела та їхній список.

Контрольна робота оцінюється: «зарахована», «не зарахована». У разі незарахування контрольної роботи вказуються причини цього. Контрольна робота може бути незарахована у випадках:

- виконано не той варіант контрольної роботи;
- теоретичне завдання виконане з порушенням вимог до нього;
- не виконано або не вірно виконано одне із завдань.

Отримавши незараховану контрольну роботу, здобувач зобов'язаний уважно ознайомитися із зауваженнями і внести в роботу відповідні зміни та доповнення, усунути вказані недоліки. На обкладинці допрацьованої роботи необхідно вказати «Повторно» і направити її у відділення заочного навчання.

Здобувачі вищої освіти, які несвоєчасно направили контрольну роботу без поважних причин, на екзаменаційну сесію не викликаються.

Вибір варіанту.

Варіант контрольної роботи визначається за двома останніми цифрами залікової книжки здобувача вищої освіти, у відповідності з таблицею 1. Наприклад, номер залікової книжки 10045. Отже, варіант контрольної роботи – 45. За таблицею 1 визначаємо номери питань вказаного варіанту – 6, 26.

Таблиця 1

Таблиця вибору завдань

		Остання цифра шифру залікової книжки									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Передостання цифра шифру залікової	0	1, 21	2, 22	3, 23	4, 24	5, 25	6, 26	7, 27	8, 28	9, 29	10, 30
	1	11, 31	12,32	13, 33	14, 34	15, 35	16, 36	17, 37	18, 38	19, 39	20, 40
	2	1, 21	2, 22	3, 23	4, 24	5, 25	6, 26	7, 27	8, 28	9, 29	10, 30
	3	11, 31	12,32	13, 33	14, 34	15, 35	16, 36	17, 37	18, 38	19, 39	20, 40
	4	1, 21	2, 22	3, 23	4, 24	5, 25	6, 26	7, 27	8, 28	9, 29	10, 30
	5	11, 31	12,32	13, 33	14, 34	15, 35	16, 36	17, 37	18, 38	19, 39	20, 40
	6	1, 21	2, 22	3, 23	4, 24	5, 25	6, 26	7, 27	8, 28	9, 29	10, 30
	7	11, 31	12,32	13, 33	14, 34	15, 35	16, 36	17, 37	18, 38	19, 39	20, 40
	8	1, 21	2, 22	3, 23	4, 24	5, 25	6, 26	7, 27	8, 28	9, 29	10, 30
	9	11, 31	12,32	13, 33	14, 34	15, 35	16, 36	17, 37	18, 38	19, 39	20, 40

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Що таке наука, її предмет та функції
2. Структурні елементи науки
3. Класифікація наук
4. Наукові революції та їх особливості
5. Які особи відносяться до наукових і науково-педагогічних працівників
6. Які чинники впливають на продуктивність розумової праці дослідника

7. Система і органи управління наукою України
8. Види науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти у вищому навчальному закладі
9. Поняття про наукове дослідження
10. Які вимоги ставляться до теми дослідження та її формулювання: мета, об'єкт та предмет дослідження
11. Послідовність та схема розробки структури проблеми дослідження
12. Принципи системного підходу до наукових досліджень
13. Чинники, з якими пов'язана розробка наукової теорії
14. Гіпотеза та її значення в процесі наукових досліджень
15. Поняття методології. Особливість часткової і загальної методології
16. Поняття методу: зміст та характерні особливості
17. Сутність теоретичного і емпіричного рівнів пізнання
18. Загальнонаукові методи пізнання
19. Конкретно-наукові методи пізнання
20. Поняття інформації та її значення в наукових дослідженнях
21. Види інформації та методика оволодіння нею в процесі дослідження
22. Джерела наукових досліджень та їх класифікація
23. Нормативно-правова база та науково-технічна політика в Україні
24. Науковий документ та його види
25. Специфіка понять «метод», «методика», «методологія»
26. Методика роботи з інформаційними джерелами та вимоги до тексту
27. Наукова публікація: види та функції
28. Тези: вимоги до написання
29. Наукова доповідь: види та правила до оформлення
30. Наукова стаття: структура та вимоги до написання
31. Курсова робота: вимоги до написання, оформлення та захисту
32. Поняття рецензії, анотації, тези, резюме: особливість та призначення
33. Наукова монографія: види та основні вимоги до структури та оформлення
34. Форми впровадження результатів наукових досліджень
35. Мотиваційна основа наукових досліджень
36. Механізми фінансування та визначення ефективності наукових досліджень
37. Підручник та навчальний посібник: вимоги до написання, оформлення та видання
37. Етика вченого
38. Становлення перших форм теоретичної науки.
39. Наука в Середні віки: головні особливості організації та розвитку знання.
40. Розвиток сучасних наукових знань.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека», рівень вищої освіти – другий, ступінь – магістр. Харків, 2022. – 30 с.

Базова література (підручники та посібники):

1. Кислий В.М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. / В. М. Кислий. – Суми: Університетська книга, 2011. – 224 с.
2. Крушельницька, О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
6. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль, 2005. – 124 с.
7. Методика та організація наукових досліджень: курс лекцій / Укладачі: С. Е. Важинський, І.А. Чуб, Т.М. Курська. – Х.: НУЦЗ України, 2016. – 201 с.
8. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.С. Марцин [та ін.]. – Л.: Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с. 49
9. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. С. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
10. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.
11. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. – К.: Академвидав, 2014. – 208 с.
12. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. / О. Л. Туриніна. – Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 206 с.
13. Федоренко Я. А. Методологія та організація наукових досліджень: курс лекцій [Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти] / Я. А. Федоренко. – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. – 130 с.

Допоміжна література:

1. Гаврилов Е.В. Технологія наукових досліджень і технічної творчості / Гаврилов Е.В., Дмитриченко М.Ф., Доля В.К. – К.: Знання України, 2017. – 318с.
2. Єріна А.М. Організація вибіркового обстеження: Навч. посібник. / А. М. Єріна. – К.: КНЕУ, 2014. – 127с.
4. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень : навч. посіб. Рівне:НУВГП, 2020. 176 с
5. Пілюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб./ Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е.І. – К.: Лібра, 2014. – 344с.

ДОДАТКИ

Додаток А

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»
(назва дисципліни)

Здобувача вищої освіти (ки) 2-го курсу
1 групи ОР «магістр»
Спеціальності 261 «Пожежна безпека»
Іваненка І.І.
Шифр 879

м. Черкаси – 2023 рік

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОПИСІВ*1. Опис навчального посібника, підручника:*

– Болюбаш Я.Г. Вища освіта в Україні : [підруч.] / Я.Г. Болюбаш. – К. : Либідь, 2023. – 264 с.

– Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / [М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін.] ; за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль, 2019. – 384 с.

2. Опис статті з журналу, газети.

– Андрущенко В.П. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу / В.П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2015. – № 1. – С. 5–9.

3. Опис державних документів:

– Про вищу освіту : [закон України, 17.01.02 р., № 2984-III] // ВВРУ, 2002. – № 20. – С. 134.

– Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу : наказ МОН України від 20.10.2004 р. / МОН України. – К., 2004. – № 812.

4. Опис тез наукових конференцій:

– Бойченко А.П. Вища освіта України в умовах трансформації суспільства / А.П. Бойченко // Сучасні тенденції освіти : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 15-16 лист. 2020 р.). – Київ : Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2012. – С. 4–11.

5. Опис періодичного видання:

– Черних О.С. Вхідження України до загальноєвропейського простору вищої освіти / О.С. Черних // Вісник книжкової палати. – 2014. – № 5 (94). – С. 48–53.

6. Опис словників:

– Косар В.Б. Термінологічний словник / В.Б. Косар. – Х. : Прапор, 2018. – 530 с.

7. Опис авторефератів дисертацій:

– Вовчата Н.Я. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки фахівців пожежно-рятувальної служби : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.пед.н. : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Н.Я. Вовчата. – Львів, 2020. – 25 с.

8. Електронні ресурси:

– Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolpr/strateg.doc.